

“Biologisch boeren” bedreigt door ganzen.

Kees Water, Ekopart

Dat constateert Ekopart na gesprekken met enkele biologische melkveehouders. Het leek een mooi idee. Sjoerd Brandsma, Paul Wagenaar en Simon den Hartogh waren zeer gemotiveerd om hun bedrijf te verduurzamen. Ze kozen hierbij voor een strategische keuze voor de toekomst en schakelden hun bedrijf om naar een biologische bedrijfsvoering. Dit paste goed bij hun persoonlijkheid en hun bedrijfsvoering. En de directe omgeving van hun bedrijf bood volop kansen. Immers hun bedrijf lag nabij een gebied waar de natuurontwikkeling versterkt diende te worden. Biologische landbouw en natuurbeheer, het kon niet mooier. Ze zochten en kregen steun van de natuurbeherende organisaties. Het extra land dat hun bedrijven ter beschikking kregen, bood goede mogelijkheid om te extensiveren.

Win - win

Op basis van het overheidsbeleid werden echter percelen aangewezen waar de ganzen uit het noorden en oosten van Europa konden rusten en fourageren. Deze plekken zijn beschermd en de dieren moeten met rust gelaten worden. Dit was niet zo'n probleem aangezien de koeien s' winters in de stal staan. En omdat de meeste percelen niet voor een bepaalde datum gemaaid mogen worden, is het niet erg dat ze het gras in die periode kort houden. In de loop van het voorjaar vertrokken deze toch wintergasten weer. Een mooiere win – win situatie leek bijna niet te bedenken.

Echter de ontwikkelingen schrijden voort. Steeds meer ganzen ontdekten deze enclaves van rust en de aantallen namen steeds meer toe. Veel van deze dieren besluiten niet meer of pas veel later verder te trekken. De ganzen die niet weggaan zijn de zomergasten. Samen met de dieren die er in de winter en het voorjaar verblijven, zijn ze staat om het gras gedurende vrijwel het gehele groeiseizoen kort te houden. Wat gras dat overblijft is vrijwel oneetbaar voor het vee, omdat deze door de uitwerpselen besmeurd zijn.

Geen gras

En daarmee gaat het bij deze bedrijven dan ook compleet mis. Ik liep samen met Paul Wagenaar op 23 juni over zijn de percelen die hij van Staatsbosbeheer pacht. Het was een trieste aanblik. Voor het tweede achtereenvolgende jaar staat er geen gras. Het gaat om ca. 20 ha land, ca 50% van het beschikbaar areaal van zijn bedrijf.

Het gras dat niet gewonnen kan worden, zal aangekocht moeten worden. Dat is een dure kwestie. Alleen als het land als landbouwgrond is aangemerkt kan de veehouder een schadevergoeding ontvangen. Veelal zijn deze percelen door de natuurorganisaties uit landbouw gehaald en als natuurgronden aangemeld. Voor percelen die gepacht worden voor ca € 150 per ha is geen schadevergoeding mogelijk. Dan is de schade voor rekening van de veehouders. Dat geldt ook voor Paul Wagenaar en Simon den Hartogh.

Simon die bij het Lauwersmeer boert, verwacht dat er eind juli weer duizenden ganzen komen, die het gras tot in september kort houden. De koeien krijgen dan een standweide om genoeg te kunnen grazen. Het faunafonds zegt dat t ze niet kunnen taxeren tussen weidend vee. Deze houding is schrijnend en wekt veel irritatie. Simon vind de vergoeding van 35 ct. per kg ds ook veel te laag

Dat wordt door Catrinus Veninga bevestigd. De reguliere boeren vangen met 24 ct de krachtvoerkosten terug, terwijl biologisch krachtvoerprijzen thans minimaal 45 ct per kg is.

Bio-voer niet te koop

Een ander groot probleem is dat biologische kwaliteit veevoer relatief schaars is. "Al of geen schadevergoeding.... wat er niet is kan je niet kopen" zegt Sjoerd Brandsma. Bedrijven zijn, bleek het afgelopen jaar, lang niet in alle gevallen in staat om goed "biologische kwaliteit" veevoer aan te kopen. Daarmee komt hun bestaan voor de langere termijn in gevaar.

Een goed alternatief bestaat er thans niet, waardoor deze bedrijven, geen andere keuze lijken te hebben om hun biologische bedrijfsvoering te beëindigen en weer gangbaar te gaan

boeren. Immers gangbaar veevoer is ruim voorhanden en daarmee kunnen ze hun vee in ieder geval voederen. Dit constateerde Sjoerd ook en dat is voor hem reden om te overwegen weer gangbaar te gaan produceren.

Als dit onvoldoende zekerheid biedt, rest niet anders dan te stoppen met het bedrijf. Want let wel ook voor de regulier werkende collega's is de schade funest als er geen schadevergoeding niet verkregen kan worden.

Deze situatie is echter een gruwel voor iedereen die duurzaamheid in de landbouw hoog in het vaandel heeft en het overtuigd is dat landbouw en natuur kansen heeft om zich hand in hand te ontwikkelen. In de eerste plaats natuurlijk de gedupeerde bio- boeren zelf. Een verbetering is niet te verwachten, omdat er van een verlichting van de gazedruk de komende jaren geen sprake lijkt.

Biologisch boeren zijn hierbij belangrijke partners en als deze het niet bol kunnen werken, dan is er iets goed mis.

Verantwoording delen

Het zou de natuurorganisaties sieren als ze hun verantwoordelijkheid in deze kwestie nemen. Als ze als eigenaars van de gronden de biologische veehouders als belangrijke partners beschouwen, opent dit de weg hen de helpende hand toereiken.

Dat kan op enkele manieren, waaronder:

- Het gesprek aangaan met de veehouders en blijk geven van zorg over hun situatie
- Het beleid aanpassen voor deze knelgevallen:
 - Heroverweging van mogelijkheden op het beheer, op perceelsniveau, aan te passen, (bijvoorbeeld door verjagen en rapen van eieren toe te staan).
 - Om de gebruikskosten van het beheer van de percelen waar grote schade is beperken als er geen schade vergoeding mogelijk is.

De gezamenlijke natuurorganisatie's beschikken over heel veel landbouwgronden en natuurgronden waar landbouw als beheerd toegepast wordt. Hierdoor hebben ze de mogelijkheid om een buffer te maken voor goede kwaliteit biologische voer. Deze buffer moet bestemd worden voor die bedrijven die land gebruiken van de organisatie en die

onevenredige schade ondervinden. De percelen kunnen relatief snel aangemeld worden bij Skal. Het is een kwestie van aandacht geven, communiceren en plannen. Ten slotte kunnen de natuurorganisaties hun invloed doen gelden bij de overheid om het beleid m.b.t. tot dit onderwerp aan te passen.

Bedrijven die ook veel hinder ondervinden van de ganzen, smienten en eventueel ander wild en die daardoor in de problemen dreigen te komen kunnen zich dit melden via kees.water@ekopart.nl of 06-26518701.